

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Iudicii vniuersitatis Et Cleri Coloniensis, aduersus calumnias Philippi Melanthonis, Martini Bucerii, Oldendorpij, & eorum asseclarum, defensio

Billick, Eberhard

Parisiis, 1545

Iudicii Vniuersitatis Et Cleri Coloniensis, Aduersus calumnias Philippi Melanthonis, Martini Bucerii, Oldendorpij, & eorum asseclarum, defensio, cum diligenti explicatione materiarum controuersarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29474

timemus ne inferorum quidem portas. Deus opt. Max. vos vestrumque populum, ac totā ciuitatem in sacrosancta sua fide, veterique pietate & religione ad nominis sui splendorem in perpetuum conseruet.

Valete, xvi. Calend. Aprilis. Anno 1545.

IVDICII VNIVERSITATIS ET CLERI COLONIENSIS, AD-

uersus calumnias Philippi Melanthonis, Martini Buceri, Oldendorpü, & eorum asseclorum, defensio, cum diligenti explicatione materiarum controuersarum.

MAIORES nostri, quorum studio, diligentia & labore ecclesia sancta catholica à Christo fundata, ab apostolis verò plantata hucusque propagata est atq; in fide retenta, quoties hæresim aliquam dolo serpentis antiqui in ecclesiā irrepisse animaduertunt, arrepto statim gladio spiritus, quod est verbum dei, pro castris fidelium, pro domo Dei & ipsius legibus sese murū atq; vallū aduersariis obicere nō dubitabāt: nihil enim tā indignū pietate sua censēbāt, quā pietatē ipsam nō protinus tueri ac defendere: memores illius quod tā strenua, tāque graui obstinatione doctor ille gētū in fide & veritate apostolus Paulus extremo cursus sui tēpore à Timotheo suo exigit, scribens in epistola posteriori: Testificor corā deo, & Iesu Christo, qui iudicaturus est viuos & mortuos, per aduentū ipsius, & regnū eius, prædica verbū, in sta opportunē, importunē, argue, obsecra, increpa, in oī patientia & doctrina: erit enim tēpus cū sanā doctrinā non sustinebūt, sed ad sua desideria coaceruabūt sibi magistros pruriētes auribus, & à veritate quidē auditū auertēt, ad fabulas autē cōuertētur: Tu verò vigila, in oībus labora, opus fac Euāgelistę &c. quę pfecto tremēda est obstatio, si nō parū est admoneri per omnipotentem Deum, per filiū eius dominum Iesum Christum, per iudicium & regnū eius &c. quæ omnia Apostolus pro grege

grege dominico sollicitus Timotheo, quē successorem designauerat cogitanda proponit. Nimirum intelligebant patres illi iam ad se, qui ita Timotheo succedere debebant sicut ille Paulo, obtestationem illam pertinere, sibi que dictum, & eorū singulis, Testificor coram Deo, & Iesu Christo, qui iudicaturus est viuos & mortuos, prædica, inquit, argue, &c. potissimum vero vbi cernerēt adesse tempus de quo ibidem prædixerat, quando sanam doctrinam nõ sustinerent homines. Nihil enim æque iuuat conatus hereticorum atque negligentia & taciturnitas, eorum, ad quos pertinet & vera docere, & doctrinam aduersus oppugnatores sedulo tueri. Ad quorum exemplū cum celeberrima Academia, & Clerus Agrippinensis Coloniae, eodem quo Patres illi consilio, volentes venienti occurrere morbo, Iudicium suum plane orthodoxum atque catholicū, tam simpliciter quàm Christianissimè pronunciaissent, aduersus libellum Martini Buceri, non magnum quidem, sed tamen infandis hæresibus respersum, quem pro defensione vocationis suæ ad Bonnam, doctrinæque ibidē prædicatæ euulgauerat. Mox quidam veritatis & sanæ doctrinæ secundum apostolicum vaticinium prorsus impatientes, vbi errorem suum agnoscere & emendare debuerant, in furorē versi, Iudicium illud quod tanquam morbo pharmacum erat adhibitum, omnium conuictorum genere dilacerare, insectarique sunt adorti. In quibus fuerunt Philippus Melanthon, Martinus Bucerus, Iohannes Oldendorpius, Ioannes Draconites, Iohannes Meynertzhagius, olim Fræciscanus, nunc Casarius, alienorum scriptorum supplicator: & nescio qui alij prurientium aurium magistri. Obtinēt autem primas Bucerus & Melanthon: quorum hic rhetoricatur magis quàm rem attingat, ille nihil aliud quàm sophisticatur, ceteri sicut catuli solent, Molossis suis collatrant tantummodo. Ob id risu nobis & miseratione digniores visi, quàm confutatione. Quæquam autem poteramus latratus eorum omnium aure surda præterire, ac contemnere, & non dignari rabiosos & insanos scriptores vllō responso, maxime cū sit cuius vel mediocriter in sacris versato luce magis perspicuum, eos rodere Iudicium illud, non conuellerē, aut expugnare, atque adeò nullam respōdendi necessi-

gatem nobis imponere. Tamen ne videantur sibi, tot latri-
tibus aliquid praestitisse, aut longius progrediatur non re-
tusa impietas, non inutile putavi futurum, vt & iudicium
illud à calumniis perfidorum vindicaretur, & vera ortho-
doxaque Ecclesie fides hoc ipso iudicio exposita, pluribus
assereretur, defendereturque. Caterum diu speraueram do-
ctum aliquem, qui nullis negotiis impediretur, quales ha-
bet Colonia plurimos (qui si vellēt, possent facillime quod
res exigere videtur, praestare) vltro hoc operę assumptu-
rū, dignisque modis, & hæreticos homines, & causam Ec-
clesiæ tractaturum. Quando autem elapso iam integro an-
no, neminem videam qui prodeat, aut velit cum impuden-
tibus & mēdaciis impostoribus agere, aut sentinam hanc
exhaurire, ipse tandem, licet frequentius cogerer domi ab-
esse, assiduisque insuper occupationibus grauarer, rem in-
uocato Deo, sum aggressus. Quod mihi licere ob id existi-
mo, quod simul concilio Delectorum, qui Iudicium oppu-
gnatum conscripserunt, admotus fuerim, consiliorum eo-
rum omnium particeps.

Nec arbitreris optime lector, me conflictum hunc mo-
lestum sanè & insuauem, aliam ob causam assumere, nisi
pro Christi gloria illustranda, pro domo eius quæ est Ec-
clesia, in qua viuit, regnat & imperat, & domus eius the-
sauris, quæ sunt salutarifera Christi sacramēta, doctrina item
caelestis præceptorum, & credendorum, traditiones Apo-
stolicæ, sacri Canonis, cæremoniæ & cultus Dei, quæ om-
nia aduersarij diripere certant, ab iniuria perfidorum vin-
dicandis, pro salute animarum omnium, ad confirmandos
animos piorum, ad stabiliedos pedes lubriciter nutatium,
reuocandósque ab errore, quos heretici misere seduxerūt.
Quæ solę & certę causæ, (quidlibet etiã de nobis homines
maleuoli calumniaturi sint) me ad scribendum impulerūt.
Nec expecto pro hoc labore præmium ab hominibus
vllum, non pecunias, non honores, nō gloriolas vanas: sed
tātum non leuia pericula, multum laborum & sumptuum,
inuidiam malorū, calumnias, maledictiones, obretractatio-
nes, quæ omnia propter eum qui dixit, & pater meus qui
est in cælis reddet vobis. & perfero libenter, & cōtemno.
Et ne nomen quidem adscripsissem, cōtentus Deo nos esse
cognitos,

*Propositū
authenti.*

cognitos, si licuisset absque praua suspitione reticere, & non vsque adeo aduersarij calumniarentur, nos timere lucem, quærere tenebras, subterfugere certamen, & metus, scilicet esse, non humilitatis, quod à nominum ostentatione abstinemus: Cum simus monachi, non gloriosi iherosolimitani: Christiani, non sophista: veritatis, non vanitatis sectatores, & in eum intenti, qui suos cognoscit, & vocat ex nomine, qui dixit: Gaudete quia nomina vestra scripta sunt in libro vitæ, cui soli cupimus operam nostram cum primis commendatam. Si non meretur hic animus reprehensionem, si studium istud pium est & Christiano homine dignum, si sunt damnata & perniciosæ hæreses quas impugno, denique si per nouitia ista dogmata, Ecclesia grauius periclitatur, faue Christiane & pie lector, conatibus meis, & noli aut odiose criminari, aut temere iudicare, quæ vel non intelligis, vel palato tuo desipiunt. Non est enim cuius homini idem sapor. Suauis est plurimis panis mendacij: quem noli à nobis expectare, nec enim porrigimus, sed tantum veritatem, malis quidem & perueris hominibus amarum, at bonis lacte & melle suauiore, autoque & topazio chariorem.

*ad hunc
librum.*

Primum igitur statuemus iudicium ipsum, quod succinctas quidem & breues, sed verissimas sententias continet. Cui mox aduersariorum responsionem supponemus, quo veritas per contradictiones clarius cognoscatur & eluceat. Quæ utrisque, extra causam dicuntur, qualia sunt in Philippo plurima parerga, aut sunt eiusmodi quæ æque à nobis dici poterant, ut nihil faciant contra nos, non fuit visum operæpretium inserere. Sed ea tantum quæ ad præsentem controuersiam proprie pertinent, in quibus sese obiciunt nobis. Tantum in Philippo responsionis ordinem transposuimus, quod necesse erat facere ut suo quæque contradictiones loco statuerentur. Philippus enim, ut non sequitur iudicij, quod oppugnandum suscepit, ordinem, ita nullum ordinem seruat: studiosè ut opinor, videlicet, ne lector responsionem facile conferat cum iudicio. Ita solent gladiatores quando non feriunt, edere spectacula quadam, & huc illuc gladios artificiosè sine verberibus circurotare. Bucerus maiore vafricie, quo & plebem facilius seduceret, peritioribusque

rioribusque imponeret, & nobis plus faceret negotij, lingua Theutonica, promissa responsione Latina, scripsit: quā diu vt redderet expectauimus, sed incassum, suo more fefellit nos. Ita factum est vt non potuerimus eius responsionem confutare, nisi quæ Theutonice dixisset simul vertere-remus, quod molestissimum nobis erat: non ob id solum quod difficile erat in transferēdo aduersario effugere calumniam, sed præcipue quod non ducebam hæreticæ contentioni tantum operæ impendendum. Sed pro veritatis defensione respondendum erat, quacūque tandem ille lingua scripsisset. Iccirco saltem illa quæ ad rem conferre videbantur, cæteris omissis, trāstulimus, ea fide quam ne ipse quidem calumniatur. Collatis ad hunc modum pugnantibus locis, subiūgitur nostra excussio, ad normā verbi Dei, & scripturā sanctis viris diuinitus olim (vt ait Apostolus) inspiratam, quæ utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia, vt perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus 2. Timoth. 3. Omnibus enim his partibus scripturæ nobis in hac discussione est opus. Ad docendum quidem in fide eos qui amore veritatis tenentur: ad arguendum verò & conuincēdum errorum & hæresum magistros: ad corripiendum prauæ vitæ instituta: denique ad erudiendum, per legem præceptorum & consiliorum ad opera iustitiæ. Cur verò? Vt sit perfectus, inquit, homo Dei ad omne opus bonum instructus. Ecce scopum totius cælestis doctrinæ, ecce illud propter quod Christus factus est magister noster propter quod descendit in has scholas, vt doceret nos vias suas. Quas? Vt sine timore (inquit Lucas) de manibus inimicorū nostrorum liberati, seruiamus illi, in sanctitate, & iustitia coram ipso, omnibus diebus vitæ nostræ.

A quo scopo, Deus bone, quā procul abducunt aduersarij, quos illi nobis peccatorū horrores, formidinesq; obiciunt, quos adhuc narrant bonorum operum hypocrises. Huc ergo toto spectabimus opusculo, omnemque cogitationē & sensus nostros velut in captiuitatē redactos, vertemus in obsequium fidei & bonorum operum, vt nihil præterquam doctrinæ purioris aquam horto Ecclesiæ rigando inferamus.

In

*Scolus da
Ebrina et
lesti, 1007
vi bona.*

In præfationes Buceri & Philippi Melanthonii.

Priusquam vero rem aggrediamur occurrendum nobis est criminationibus, conuiciis & maledictis, quibus Philippus & Bucerus passim in suis responsionibus, præcipue vero in præfationibus, Iudicium illud infamant: ne culpam videamur taciturnitate agnoscere.

Philippus tragice ac grauiter vociferatur *Colonioses dicere tantum conuictorum, quantum non vna nauis vehat, aduersus doctrinam veram, aduersus tot Ecclesias Dei, aduersus Respublicas quæ præbent hospitium, ut ait, eorum Ecclesis. Proinde libellum esse insulsum, maledicum, petulantem, scurrilem, obscenum, criminari, calumniari, conuictari, damnare bonos & innocentes Evangelij prædicatores: traducitque eius authores quasi obruant veram Dei inuocationem, defendant idola & viciosos cultus: & idolomania iterum atque iterum insans vocibus clamat. Eadem ferè omnia facit Bucerus, faciunt & alij, & atrociter in Iudicium illud inuehuntur.*

Heretici Verùm nos talia ab ipsis expectabamus. Nouimus mores
maledici. & ingenium hominum, neque nunc primum eorum furor & maledicentia fit nobis comperta. Antea Lutherus sic insaniebat & ferebatur in Romanum Pontificem, in Cæsarem, in Reges, in Episcopos, & omnes ordines Ecclesie: à tali præceptore instituti, quid agerent aliud? Nimirum ad eam aspirant perfectionem, ut sint sicut eorum magister: cui parem in maledicendo hic sol nunquam vidit.

Primum igitur quod queruntur nos dicere conuicta aduersus doctrinam veram, puto nunquam demonstraturos, & tam est à verò alienum, quàm sunt ipsi mendacis obruti. At illud quod dicunt nos pronuntiare aduersus tot Ecclesias Dei, & Respublicas quæ præbent Ecclesiis eorum hospitium: Testis nobis est Deus, testis etiam hæc cōscientia, quæ dissimulare non nouit, nos nihil aduersus quosquam piorum hominum scripsisse, qualibet in Republica versentur: neque enim cum magistratibus aut Principibus rerum publicarum de ciuilibus nobis est cōtentio: sed cum hæreticis luctamur, istos perstringimus, & quotquot eam professionem ad eliminandam sanctorum patrum doctrinam & Ecclesiam Dei peruertendam assumunt. Nec Ecclesias insectamur vllas Dei, sed hæreticorum: imò non Ecclesias,

*Contra
quos agatur
hoc li-
bro.*

clesias, sed conciliabula impiorum, synagogas Sathanæ & Antichristi. Vna est enim catholica & sancta ecclesia Dei, extra quam, quotquot sunt collectiones, consilia sunt impiorum & cathedræ pestilentia. Neque Christiani nominis veritas, neque pietatis vestigium vllum vigeret in nobis, si ne impio quidem diceremus, Impius es. Non enim debent (vel ipso Philippo teste) pij blasphemias malorum dissimulare, aut ferre vt lupi tam licenter, tamque impune grassentur in ouilia Christi.

Iam qui nobis multitudinem suarum Ecclesiarum iactant & obijciunt, an putant nos prorsus extinctos, & non restare nobis in catholica illa adhuc integras vllas Ecclesias? Gratia Deo per Dominum Iesum Christum catholicæ ecclesie suæ ædificatorem, custodem, & protectorem, qui sanctam Colonien. Ecclesiam in sua fide & Religione, inter tot discrimina, & præsertim lupis immixtis, seruauit constantem, cum cæteris per totum orbem diffusis Christiani nominis Ecclesiis. Etsi enim aduersarij Nothas quasdam contra veras in Germania erexerint, restant tamen adhuc & in istarum medio reliquæ plurimæ nondum extinctæ, quæ fidem à maioribus acceptam, velut in captiuitate Babylonica fideliter custodiunt. Sunt & aliæ in maxima Germaniæ parte, etiamnum intactæ & florentes Ecclesie, quæ lupos hæcenus à caulis suis fortiter prohibuerunt. Quid memorem Italicas, Hispaniarum, Galliarum, Britanniarum, tot insularum, Aethiopum, Indorum, Maurorum, Orientis & Occidentis infinitas & beatas Ecclesias? ad quas sentinæ istius fœtor nondum peruenit.

Quis neget autem (nisi insanus hæreticus) has ipsas quæ à finibus terrarum vsque ad fines in eiusdem fidei professione (diuersitate morum nõ obstante) cõsentiunt, catholicam Christi ecclesiam cõstituere? Si enim catholica querenda est, in multis nõ in paucis querenda est. At si nos & numero plures, & fide veteri, religioneq; probatiores habemus Ecclesias Dei, cur qui nos vetant vera loqui aduersus paucas, sibi permittunt aduersus & plures, & potiores proterue blaterare, & suas nãnas falsas & impias impudenter ingerere? Cur aduersum veteres & ab apostolorum tẽpore durantes insurgunt, qui non ferunt vt nouiciis istis contradicatur?

Scilicet

Quæ Ecclesia catholica.

1570
1571
1572

Scilicet istis omnia licet, nobis nihil nisi vt muti & insensibiles feramus nos à lupis strangulari & suffocari. Indignum facinus. Quid enim volunt? quid isti sibi arrogant? Quicquid liuoris in buccam venit contra sanctam Ecclesiam catholicam petulanter expuunt: & nobis non permittunt eius defensionem, non vt abstergamus eorum virulentas aspergines? Non ergo contendimus cum Magistratibus aut rebus publicis Christianis, non cum vlla ecclesia Dei, sed pro ecclesia catholica pugnamus, ferimur contra auctores sectarum, perniciosas hæreses taxamus, & vitia quæ isti conuitia esse nostra interpretantur.

Sed quæ tandem sunt conuitia de quibus queruntur? an quod mendaces, impostores, seductores, hæreticos, falsarios, sacrilegos, & incestuosos appellauimus? Vtinam non essent: vtinam digna esset querela, libenter sustineremus nos esse falsos: cum tot nominibus prohdolor non nisi vera loqui ipsis efficientibus possimus. Nec pulchriora aderrant quæ rebus turpissimis inderetur nomina. Nunquam nobis fabæ dicuntur nuces aut ficus, sed ficus ficus, fabas fabas, ligones ligones appellamus. Conferantur appellationes cum rebus vestris, si non sunt facta vestra nostris vocibus atrociora, erimus vani, & falsi, & petulantes, & conuitiosi, & criminatores, vt libet: quales esse nondum per vos possumus.

Sunt qui mollissimis appellationibus palpent hæreticos, fortè laudis aliquid etiam ab aduersariis venantur: lenis est Pighius, Alphonfus adblauditur, & nuper quidam egregie & docte contra eos differens, posteriori editione rhetores facit, quasi de eloquentia sit certamen, aut oratoris boni officio, quos rectori nomine prius appellauerat hæreticos. Non hic disceptatur contra Cicerones, Quintilianos, Eumenios, Libanios de rhetoricæ præceptis, sed contra hæreticos, quos non est nouum esse literatos. Literatissimi fuerunt & eloquentes Paulus Antiochenus Origenis præceptor, Marcion, Tacianus, Acrius, Apollinaris, Iulianus item & Celestius, cum quibus B. Augustinus

Heretici eloquentes, sed non fideles, luctatus est, & alij plurimi: quanto eloquentiores, tanto magis perniciosi. Non enim literæ, sed fides facit Christianum. Quod si hos appellat patres hæreticos, peribit contra.

corruptores & pestes animarum: Cur non & istos propriis & aptis describimus figuris? An sunt isti illis meliores? aut minus male de Ecclesia meriti? Quid queruntur igitur? non pudet esse, & pudet appellari? Quid rumpuntur?

Si exoptulandum est, quanto iustius querantur catholici, atrociora lōge nullis suis meritis ab eis perpeffi, quos & flagitiis suis incessunt & maledictis? Quod si quis velit euidenter cognoscere, dispici at tantum vtriusque morem, & quid vtrique ab alteris passi regerant contra. Quando vertunt haeretici aedes catholicorum Christo sacratas in horrea, monasteria in stabula, altaria subuertunt, proterunt imagines sacras, picturas abradunt, vasa aurea, argenteaque, & omnem ornatum, ministeriis diuinis consecratum, diripiunt, omniaque prophanant: Catholici hos tales non iniuria, vt opinor, appellat sacrilegos: idē enim leges, idem canones, idem facit consensus totius orbis, fecit idem omnibus seculis ecclesia Dei. Contra verò quando catholici Deo templa sua consecrant, construunt altaria, vitas sanctorum partum describunt picturis, statuunt sanctis post egregia pro Christo certamina imagines, seu trophaea quaedam victoriae, veneranturque easdem ob memoriam martyris (quem representant) aut ossa & reliquias Deo dignas exosculatur, Idolomania, Idolomania insanis vocibus haeretici exclamant. Quo iure? quae leges permittunt? quae scriptura cogit? quae est offensio? Quid mali commiserunt in haereticos catholici? quod est peccatum eorum qui Deum in sanctis quanto possunt pietatis studio venerantur, laudant & praedicant? Cur quod sacra scriptura in Ethnicos, in falsos deos tonat, in sanctos Dei, in Christianae pietatis studiosos, inuidia maleuolentiaque pleni detorquet? Cur ex virgine matre Dianam, ex Petro nobis Apollinem, ex Paulo Martem, ex cultoribus eorum Druydas, & Vestas & flamines & Salios & idololatrias praeter causam faciunt? à quibus hoc iudicium patribus acceperunt? quae ratio nisi libido huc impellit? Si nouicij sunt mores isti, & non ab initio nascentis ecclesiae ad haec vsque tempora, vbicumque terrarum Christi nomen inuocatum est, durauerunt, si est inuentum nostrum, nos inuadant: Si verò sancti pares morem illum & docuerunt & seruaerunt, si demonstrarunt eum

esse voluntati Dei & scripturis consentaneum, quur nobi potius quàm illis détem infigunt? Quando sacrosancta redemptoris nostri sacramenta honoratè tractamus, veneramur & colimus: quando baptismatis fontè in nomine domini consecramus, cruce signamus infantes, yngimus quos yngit spiritus, aut alia diuina mysteria peragimus, ritu què patres tradiderunt, rebúsque externis exprimimus, infantiunt aduersum nos, & maledicunt benedictionibus nostris, irascuntur quod paruulos nostros non vel ad Rhenum vel ad Albim lauandos deferimus. Quo iure? Quo patrum exemplo aut scripturæ testimonio? Còtra verò quando ipsi cæremónias bonas eliminant, sacramentis Dei suam detrahunt maiestatem, & vel indignè tractant mysteria, vel abrogant: quando concordie fastidio ab Ecclesiæ vnitatem, sanctissimisque patrum traditionibus impiè recedunt, schismaticos eos & impios & sectarios appellant catholici, dicat quis an iniuria? cum id ipsum faciant leges, Canones, apostoli, patres, denique & sacra scripturæ.

Vtri ergo, catholici an hæretici sint petulantes, conuitiiosi, maledici aut scurriles, sepositis paulisper affectibus, rationeque in mentem reuocata, iudicent qui vtriusque partis scripta legerunt. Non paramus dictis excusationem, quæ rebus ipsis respondent, imò rerum atrocitate superantur. Quamuis enim Colonienses imitati sanctos apostolos, qui aduersarios veritatis, subinde pseudoapostolos, operarios subdolos transfigurantes se in apostolos Christi, ministros sathanæ, inimicos crucis Christi, canes, lupos, & similibus ad hoc aptis nominibus appellitant, nostri quoque temporis hæreticos voluerint similiter describere, nõdum tamen Ecclesiæ istis authoribus afflicte ac vastate dolores, nondum crudelitatem factorum, dignis & iustis vocibus sunt affecuti: iisdem enim eulogiis, nec atrocioribus, insignes istos perstrinxerunt, quibus apostoli, quibus patres, quibus Canones & leges, quibus denique ipsa euangelia vulgares quosque hæreticos incessunt. Quis autè propterea vel maledicos censeat Colonienses, vel conuitiiosos magis quàm Apostolum ipsum? Qui veritati resistebant, audierunt à Christo, Vos ex parte diabolo estis. An erat hoc conuittium? Sic absque vllò conuittio eosdem illos appellat Euangelium, genimur viperarum

viperarum, generationem prauam & adulteram, lupos rapaces: Paulus canes appellat, Iohannes Antichristos, Iudas apostolus nubes sine aqua quæ à ventis circumferuntur, & impios, qui Dei nostri gratiam transferant in luxuriam. Irenæus aduersus hereses libro tertio de Iohanne apostolo refert, quod cum vidisset Cerinthum in balneo, fugerit inde non lotus, dicens, quod timeat ne balneum concidat cum intus esset Cerinthus inimicus veritatis. Idem refert Polycarpum Iohannis apostoli discipulum, Marcioni occurrenti sibi & dicenti: Cognosce nos, respōdisse: Cognosco te primogenitum Sathanæ. Hilarius Arianos pestes, diabolos, Sathanas & Antichristos appellat. Et si vis nosse quanta libertate in summos monarchas hæresis illius propugnatores elatus sit, lege scriptum eius in Constantium imperatorem: Et leuia tibi videbuntur, quæ Colonienses in fuitiles istos homines, maioræque ausos dixerunt, vbi & temeritatem & petulantiam sic refellit. Non est (inquit) istud temeritas, sed fides: neque inconsideratio, sed ratio: neque furor sed fiducia &c.

Vide ergo lector, sanctos illos patres non ioco lusisse cū hæreticis, nec adulatos, nec adblanditos: sed quod in nobis isti accusant, seueriter insectatos. Quid ni enim? latrones, fures, publicæ monetæ falsarios, plagiarios, homicidas crucibus, gladiis, flammis, persequimur: & magnos istos animarum occisores palpabimus? Non vilis monetæ, sed doctrinæ sacræ falsarios, plagiarios: non qui liberos hominum, sed qui Ecclesiæ filios diabolo vendunt: nō fures, sed sacrilegos. Congerunt in nos maledicta & conuitia, sed arte conficta sine veris criminibus: Sunt enim verborum artifices. Nos verò nullo artificio ipsam nudam, ipsam irrefragabilem veritatem absque conuitiis proferimus: An conuitum est, latronem appellare latronem? Conuitia erunt si purgabunt crimina. Nulla hæresis tantam permittit malorum licentiam, nulla peccatores tam reddidit securus, nulla tantam inuexit impietatem, nulla adeo prophanauit sacra omnia, aut cultum DEI adeo vastauit. Superiorum temporum hæretici si istis conferantur, pij videbuntur. Siquidem promotores pietatis videri volebant: quam isti explodunt & irident. Testantur hæc facta

B ij nunquam

nunquam satis deploranda, testantur euerfa tot monasteria & templa, veræ pietatis quondam officinæ, nunc horrea, si non prostibula. Testantur aut contaminata aut abrogata fidei nostræ sacramenta, ceremoniæ irritæ, cõtempus sanctorum, quæ secuta est barbara impietas. Testatur veterum donaria & vasa diuini ministerij templis sacrilegè ablata, testatur & incesta monachorum, monacharumque connubia. Negent ista si possunt. Sed non negant, & peccatum suum sicut Sodoma prædicauerunt, noluerunt erubescere. Est ne aliquid adhuc bonorum morum in Ecclesia quod intactum reliquerunt? Et his talibus scilicet: Arrideant qui possunt, ego non possum. Nec ero propterea aut maledicus, aut petulãs, aut cõuiciosus aut scurrilis magis quàm sancti patres, quorum zelum libero spiritu imitabor, & verax ero, & constans, & fidelis impiorum infectator, Christi quæ Domini nostri quãtum viribus valebo impiger seruus. Si quicquam affingunt catholici hæreticis, si non congruunt in eos appellationes, si asperius aut aliter quàm patres de eis constituerunt, si noua, si sua inuenta, præter scripturarum consuetudinem effulminant, fitebimur hæreticos bono iure de nobis queri & conuitiosos & maledicos, & mendaces nos habendos. Verùm sunt omnia nostra dicta meritis eorum longe inferiora. Ea enim quis assequatur? quæ lingua formare, quod ingenium excogitare poterit, tot talisque maledictionum, execrationum, fulgurum, conuitiorum, calumniarum, irrisionum, sophismatum, imposturarum, traductionum, & sycophantiarum formas, quot & quales sunt illis in prõptu: quibus si noxios, si male meritos impeterent, ferendum fortassis esset. Nunc verò petringunt etiam sanctæ & doctrinæ & vitæ ac de republica Christiana optimè meritos viros, receptos (vt Hilarij verbis vtar) iã in æternã requiem, patres nostros laceffunt, & in decreta eorũ peruersi irrumpunt: Quod fecisse deliciarum & voluptatis loco habet. Nobis verò contra, omnia ab ipsis per vim ex torta, qui scimus nihil temere nobis aduersum eos excidisse: quod fecimus, necessitate adacti fecimus, quo res, vt sunt, nobis describeretur, seruata interim cõseruitate apostolica modestia. Si dolet appellatio, cur non

dolet res: nihil intetamus aduersariis, quod non ipsi sibi conficiunt, ac re ipsa praesent. Negent esse quod appellauimus si possunt, purgent scelera: sunt leges sacrosanctae, sunt canones Ecclesiastici toto orbe recepti, nec reces introducti, verum a maioribus nostris ante annos plus mille, tantum non adorati, sunt iudicia & tribunalia quibus causa discerni & iudicari queat: Ad haec sistamur, figamus utriusque pedes. Qui nocentes, qui que innocentes, non nos, aut aduersarij constituamus, sed iudicent leges.

Obsecro te candide Lector, ut boni consulas quod praeter mores & mansuetudinem nostram, amarulencior fui, feruensque nenas, quas poteram contemnere, sum insectatus. Enimuero semel erat criminationibus occurrendum: maledicentias, petulantias, & id genus calumnias semel refellendas exiltimaui. Non utique quod magnificiam, si maledicus me vocet maledicum, petulans petulantem, conuiciosus conuiciosum: Stultum etiam (si libet) & insanum vocet, sicut iudicij scriptorem Philippus quasi bene saginatum monachum taxat. Scio maledicta non esse reuerenda, scio quod scriptum est: Si patrem familias vocauerunt Beelzebub, quanto magis vos domesticos eius? Et rursum, Beati estis cum maledixerint vobis homines, & persecuti fuerint, & dixerint omne malum aduersum vos mentientes propter me, &c. Verum culpam agnoscere non poteram, aut concedere aduersariis, quod causam suam iniquam voluerunt hac in re facere causae nostrae parem. Et cum sint ipsi maledici, nos quoque eodem vicio notare, ac crimina, quibus a plantis ad verticem usque inuoluti sunt, transferre & in catholicos.

Matth. 5.

Videntur mihi homines isti, similes latronibus pacatam aliquam ciuitatem praedationis causa inuadentibus, qui (ubi ciues pro sui defensione ad arma concurrerint) culpam non se, sed ciues, querantur sibi vim inferri, cum potius inferant: ciues esse pacis impatientes, cum ipsi inferant bellum: ciues offendere, cum ipsi insiliant, pacatosque perturbent & inuadant: ciues quaerere spolia, cum ipsi praedatum venerint: Cum ciues ad arma necessitas, hostes libido impulerit & rapacitas. Non aliter profecto genus istud scriptorum facit, laedunt, & se laedi sine causa queruntur: inuadunt, maledicunt, conuiciantur, criminantur, atque

B iij vbi

vbi repelluntur, queruntur se peti, se inuadi: quum nos ad veritatis & Ecclesie defensionem necessitas, illos ad oppugnationem sola extimulauerit libido. Sed de hoc satis.

Iam quod vocant librum insulsum, ferimus, nec propterea eis irascimur: probe enim sciebamus, vetusta, sana, vera, & catholica, palato eorum non admodum arrisura: quibus grata & amica est vanitas, nouitas, libido. Sed nec institutum nostrum est eis vel mulcere aures, vel palato eorum seruire.

Quod autem scurrilem, & obscenum vocant, vellem designassent loca: cum non nisi grauissimè de rebus magnis voluerimus censere. Sed prudenter Philippus, Contumeliosas, inquit, appellationes & Plautina verba additis, quam non recitabo: legantur hæc delitiæ in libris vestris. Philippus non vult prodere locum, tanta est hominis verecundia. Pulchrum est artificium istud: non prodit enim, quia pudet, imò quia non reperiet vsquam. Siquidem nos neque Plautinū aliquid, neque comicum, neque tragicū neque rhetoricū affectauimus, sed tradendæ veritati, quæ fucis & arte nihil opus habet quàm simplicissimè dedimus operam.

Multa in præfationibus eorum, vt quod tam magnifice prædicant & iactant puritatē doctrinæ suorum, quid spectauerint, quid quæsierint, quid præclare egerint, aliaque tam vana, & à veritate remota quam non bene veterē Ecclesiæ prodigiosis calūniis traducunt. Itē quod Philippus capere beneuolentiam Academiae Coloniensis, cui se fateatur nihil debere: vbi possem ego parricidalem eius ingratitude narrare, consulto prætereo, quod aut sint parerga, & nihil ad rem, aut in processu discussionis satis confutabitur cum reliquis calūniis, quibus nos aiunt suppressere veram doctrinam, obscurare lucem euangelicā, miscere religiones, verā inuocationem obruere. Nō pudet enim tam impudenter mentiri perfructe frōtis homines. Proinde de doctrina cum ipsis primum agemus, & quid illi, quid item nos, doceamus, cū sacris scripturis cōferemus, efficiemusque (quantū gratia Dei nos adiuuerit) vt lector Christianus & candidus clare videre queat ac discernere, vtrū nostrum veriora doceant, vtrū euangelium illustrent aut obscurant, aut à verā Dei inuocatione homines abducant.